

İÇİNDEKİLER

Önsöz	iii
İkinci Basım İçin Önsöz	v
Bölümler ve Yazarlar.....	vii
İçindekiler.....	x
1. BÖLÜM	1
SES ESASLI İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ VE	
YAPILANDIRMACILIK	1
<i>Yrd. Doç. Dr. Meral GÖZÜKÜÇÜK</i>	
GİRİŞ	1
Dil ve Ana dili Tanımı.....	2
Türkçenin Özellikleri	4
İlkokul Birinci Sınıfın Özelliği.....	5
Okuma Yazma Öğretim Yöntemleri	8
SES ESASLI İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ	9
Ses Temelli Cümle Yönteminin Özellikleri	10
Ses Temelli Cümle Yönteminin İlkeleri	12
Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretiminin Aşamaları.....	13
1) İlk Okuma Yazmaya Hazırlık	13
a) Dinleme Eğitimi Çalışmaları.....	13
b) Parmak, El ve Kol Kaslarını Geliştirme Çalışmaları.....	14
c) Boyama ve Çizgi Çalışmaları	14
2) İlk Okuma Yazmaya Başlama ve İlerleme	14
3) Bağımsız Okuma ve Yazma	16
YAPILANDIRMACILIK.....	16
SES ESASLI İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ VE	
YAPILANDIRMACILIK.....	19
2017 PROGRAMINDA İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİNİN YERİ	22
Türkçe Dil Becerileri.....	24
Dinleme/İzleme.....	25
Konuşma.....	25
Okuma.....	26
Yazma.....	27
2005, 2015 ve 2017 Türkçe Öğretim Programı'nın Karşılaştırılması	27
1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	29

KAYNAKÇA	32
2. BÖLÜM	35
YAZMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ	35
<i>Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ</i>	
1. GİRİŞ	35
1.1. Yazının Tanımı ve Önemi	35
2. EL YAZISI BECERİSİ VE YAZI TÜRLERİ.....	38
2.1. Bitişik Eğik Yazı	41
2.2. Dik Temel Yazı.....	44
3. İLKOKULDA YAZMA EĞİTİMİNİN AMAÇ, İLKE VE KAZANIMLARI	46
4. İLKOKUL PROGRAMINDA YAZMA BECERİSİ KAZANIMLARI	48
5. YAZMAYI ETKİLEYEN UNSURLAR VE YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI.....	50
5.1. Yazmayı Etkileyen Unsurlar	50
Oturma pozisyonu.....	50
Motor becerilerin gelişimi.....	50
Yönler	50
El tercihi	51
Kalem tutma ve kâğıdın pozisyonu	51
Çizgi takibi	53
Boşluklar	53
Harflerin şekilleri.....	53
5.2. Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	55
Görsel algı çalışmaları.....	55
Hatırlama çalışmaları.....	55
El hareketleri	56
Boyama	56
Serbest çizgi çalışmaları.....	56
Düzenli çizgi çalışmaları.....	57
Labirentli bulmacalar	58
6. YAZMA BECERİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	59
7. YAZMA ALIŞKANLIĞININ KAZANDIRILMASI.....	63
EK-1. BİTİŞİK EĞİK YAZI HARFLERİ VE YAZILIŞ YÖNLERİ.....	66
EK-2. DİK TEMEL YAZI HARFLERİ VE YAZILIŞ YÖNLERİ	70
KAYNAKÇA	74

3. BÖLÜM	79
-----------------------	----

İLK OKUMA YAZMAYA HAZIRBULUNUŞLUKLA İLGİLİ ETMENLER VE HAZIRLIK SÜRECİ	79
---	----

Yrd. Doç. Dr. Mustafa TAHİROĞLU

Öğrencilerin Tanınması	81
Okuma Yazmaya Hazırbulunuşluk	82
Yaş	82
Fiziksel Gelişim ve Zihinsel Gelişim	83
Sosyal Gelişim	89
Duygusal Gelişim	92
Dil Gelişimi	96
Ön Hazırlık ve Planlama	100
KAYNAKÇA	108

4. BÖLÜM	111
-----------------------	-----

OKUMAYI ETKİLEYEN ETMENLER VE HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	111
---	-----

Arş. Gör. Uzm. Merve BIYIK

Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN

OKUMA	111
OKUMAYA HAZIRLIK SÜRECİ	113
OKUMAYA HAZIRLIK SÜRECİNİ ETKİLEYEN ETMENLER	115
Genel Etmenler	115
Gelişim Özellikleri	115
Aile	116
Yaş	117
Okulöncesi Eğitim	119
Bilişsel Etmenler	120
Zekâ	120
Dikkat	121
Düşünme Becerileri	122
Duyuşsal Etmenler	124
Okuma Motivasyonu	124
Okuma Tutumu	126
OKUMAYA BAŞLAMA SÜRECİ	128
OKUMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	130
Oturma	131
Kitabı Tutma ve Açma	131
Görsel Ayırt Etme	132

Ses Farkındalığı.....	135
Sözlü İletişim.....	138
Görsel Okuma ve Görsel Sunu	141
Sözcük Dağarcığı	144
KAYNAKÇA	147

5. BÖLÜM 153

YAZMAYI ETKİLEYEN ETMENLER VE YAZMAYA HAZIRLIK

ÇALIŞMALARI..... 153

Doç. Dr. İbrahim COŞKUN

GİRİŞ	153
Oturma Pozisyonu.....	155
Kas Gelişimi.....	159
Yazma Yönü	160
El Tercihi.....	161
Boşluklar	164
Harfler	165
Kalem ve Kalem Tutma	165
Kâğıt ve Kâğıt Pozisyonu	171
Yazma Hızı	173
Çizgi Takibi	174
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	176
Öğretmen Hazırlığı	177
a. Psikolojik yönden hazırlık	177
b. Meslekî yeterlilik açısından hazırlık	178
c. Eğitim materyali açısından hazırlık.....	180
Öğrenci Hazırlığı	181
a. Psikolojik yönden öğrencinin hazırlığı	182
b. Fiziksel Hazırlık.....	183
Veli Hazırlığı.....	184
KAYNAKÇA	187

6. BÖLÜM 189

GEÇMİŞTEN VE GÜNÜMÜZDE KULLANILAN İLK OKUMA YAZMA

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ 189

Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN

Türkiye’de İlkokul/ İlköğretim Programları ile İlk Okuma ve Yazma Öğretimi	189
İlk okuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	193
1. Bireşim Yöntemleri (Senteze Dayalı Yöntemler)	194
a) Harf (Alfabe) Tekniği.....	195
b) Ses Tekniği	196
c) Hece Tekniği.....	197
d) Ses Temelli Cümle Tekniği	198
2. Çözümleme Yöntemleri (Analize Dayalı Yöntemler)	199
a) Hikâye (Metin) Tekniği	200
b) Kelime Tekniği	201
c) Cümle (Çözümleme) Tekniği.....	202
3. Karma Yöntemler.....	204
KAYNAKÇA	205

7. BÖLÜM .....

ANA DİLİ TÜRKÇE OLMAYANLARA İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ.....

Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA

GİRİŞ	207
1. OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİNDE ÖĞRETMENLERİN DURUMU	210
1.1. Sınıf Öğretmenleri	210
1.2. Türkçe Öğretmenleri	213
1.3. Okulöncesi Öğretmenleri.....	214
1.4. Rehber Öğretmenler	214
2. TÜRKÇEYİ YETERİNCE BİLMEYENLERE İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ .	215
2.1. Ana Dili Türkçe Olmayanlara İlk Okuma Yazma Öğretimi	216
2.2. Yabancılarla Türkçe Öğretimi	219
2.3. Sığınmacılara İlk Okuma Yazma Öğretimi	221
2.4. Türk Soylulara Türkçe Öğretimi.....	222
2.5. İki Dillilere İlk Okuma Yazma Öğretimi	223
2.6. Çok Dillilere İlk Okuma Yazma Öğretimi.....	224
3. ÖĞRETMENE DÜŞEN GÖREVLER	225
4. DEVLETE DÜŞEN GÖREVLER	227
5. AİLEYE DÜŞEN GÖREVLER	229
SONUÇ	229
KAYNAKLAR.....	230

8. BÖLÜM	233
----------------	-----

İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI.....	233
--	------------

Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA

GİRİŞ	233
1. OKUMA SORUNLARI	235
Okumanın Fiziksel Boyutunda Görülen Sorunlar	235
Okumanın Anlamsal Boyutunda Görülen Sorunlar	235
1.1. Çok Hızlı veya Çok Yavaş Okuma	236
1.2. Bağırarak veya Kısık Sesle Okuma	237
1.3. Jest ve Mimiği Aşırı veya Az Kullanma	238
1.4. Prozodi Hatası.....	238
1.5. Noktalama İşaretlerine Dikkat Edilmemesi	238
1.6. Duraklamama.....	238
1.7. Tekrar	239
1.8. Telaffuz Bozukluğu	239
1.9. Atlama.....	239
1.10. Ekleme.....	240
1.11. Geri Dönme	240
1.12. Parmakla Takip	240
1.13. Başı Hareket Ettirerek Okuma	241
1.14. Karıştırma	241
1.15. Ters Çevirme	241
1.16. Heceleme.....	241
1.17. Kelime Kelime Okuma.....	242
1.18. Mırıldama	242
1.19. Sesli Okuma (Sessiz okurken).....	242
1.20. Yanlış Okuma.....	243
2. OKUMADA GÖRÜLEN SORUNLARIN NEDENLERİ.....	244
2.1. Psikolojik Problemler	245
2.2. Sosyal Sorunlar	245
2.3. Zihinsel Problemler	246
2.4. Sağlık Problemi	246
2.5. Görme Problemi	247
2.6. İtme Problemi	248
2.7. Konuşma Aygıtlarında Görülen Sorunlar	248
2.8. Afazi	248
2.9. Disleksi.....	249
2.10. Aleksis.....	249

2.11. İki Dillilik.....	249
2.12. Çok Dillilik.....	250
2.13. Kekemelik.....	250
2.14. Pepelik.....	251
2.15. Yöresel Ağız Kullanılması.....	251
2.16. Kelime Servetinin Yetersizliği.....	251
2.17. Sınıf Ortamının Uygun Olmaması.....	252
2.18. Sınıfın Kalabalık Olması.....	252
2.19. Öğretmenin Olumsuz Tutumu.....	252
2.20. Okuma Materyalinin Uygun Olmaması.....	252
2.21. Yanlış Oturma Pozisyonu.....	253
2.22. Öğretim Yönteminin Öğrenciye Uygun Olmaması.....	253
2.23. Doğru Nefes Alamama.....	255
2.24. Okulöncesi Eğitim Almama.....	255
2.25. Gevşeklik.....	255
3. OKUMA PROBLEMLERİNİN GİDERİLMESİ.....	255
3.1. Uygun Okuma Materyalinin Sunulması.....	256
3.2. Okuma Penceresi.....	257
3.3. Mikro Öğretim.....	257
3.4. Yapılandırılmış Okuma Yöntemi.....	258
3.5. Okuma Uzmanından Yardım Alma.....	258
3.6. Paragrafın Önceden Dinlenmesi Stratejisi.....	259
3.7. Ahenkli Okuma.....	259
3.8. Akranla Okuma.....	259
3.9. Tekrarlı Okuma.....	259
3.10. Gösteri Yöntemi.....	260
3.11. Renkli Metinler Kullanma.....	260
3.12. Koro Okuma.....	261
3.13. Eko (Yankılı) Okuma.....	261
3.14. Oyunlaştırma.....	261
3.15. Okuma Çemberi.....	262
3.16. Veli ile Okuma.....	262
3.17. Akran Velisi ile Okuma.....	263
3.18. Düzey Kümeleri.....	263
3.19. Öğretmene Güveni Sağlama.....	264
3.20. Yöntem Değişikliği.....	264
3.21. Kelime Kutusu Stratejisi.....	265
3.22. BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı).....	265
3.23. Okuma Tiyatrosu.....	266

3.24. Bilgisayar Destekli Okuma Öğretimi	266
3.25. Boşluk Doldurma.....	266
3.26. Parmakla Takip	266
3.27. Nefes Alıştırmaları	267
3.28. Şarkılaştırma.....	267
4. YAZMA SORUNLARI	267
4.1. Ekleme.....	268
4.2. Atlama.....	269
4.3. Karıştırma	269
4.4. Bölme.....	270
4.5. Bozma.....	271
4.6. Harfleri Hatalı Bağlama	271
4.7. Yanlış Yazma	271
4.8. Noktalama İşaretlerine Dikkat Etmeme	272
4.9. Birleştirme.....	272
4.10. Hatalı Yerleştirme	273
4.11. Yavaş Yazma	273
4.12. Okunaksız Yazma	274
4.13. Düzensiz Yazma	275
4.14. Ters Yazma	275
4.15. Anlam Bütünlüğünün Sağlanamaması.....	275
5. YAZMA SORUNLARININ NEDENLERİ.....	276
5.1. Sağlık problemi	277
5.2. Psikolojik Problemler	277
5.3. Fiziksel Sorunlar	277
5.4. Sosyal Problemler	278
5.5. Zihinsel Problemler	278
5.6. Disgrafi.....	278
5.7. Afazi	278
5.8. Agrafi.....	279
5.9. Olgunlaşma Düzeyinin Yetersizliği	279
5.10. Oturma Pozisyonu.....	280
5.11. Hatalı Kalem Tutuş.....	281
5.12. Dikkat Problemi	281
5.13. Kelime Servetinin Yetersizliği	281
5.14. Yanlış El Tercihi	282
5.15. Hatalı Kağıt Pozisyonu	282
5.16. Yazma Öğretim Yönteminin Uygun Olmaması	283
5.17. Yazma Materyallerinin Uygun Olmaması	284

5.18. Yazma Ortamının Uygun Olmaması	284
5.19. Okulöncesi Eğitim Almama	284
5.20. Yazmaya Karşı İsteksizlik.....	285
6. YAZMA SORUNLARINI GİDERME YOLLARI	285
6.1. İstasyon Tekniği.....	286
6.2. Grupla Yazma	286
6.3. Kas Güçlendirme Çalışmaları	287
6.4. Yazma Materyallerinin Değiştirilmesi	287
6.5. Yazma Ortamının Değiştirilmesi	289
6.6. Yazma Yönteminin Değiştirilmesi.....	289
6.7. Yazma Uzmanından Yardım Alma	289
6.8. GÜDÜMLÜ YAZMA.....	289
6.9. Mikro Öğretim	290
6.10. Boşluk Doldurma.....	290
6.11. İzli Defter	290
6.12. Gösterip Yaptırma	290
6.13. Kelime Kutusu Stratejisi	291
6.14. Kayıp Kelimeleri Bulma Oyunu	291
6.15. Dikte	291
6.16. Renkli Kalemler Kullanma	292
6.17. Piramit Yazma Tekniği.....	292
6.18. Aile ile Görüşme	293
6.19. VACT (Fernald) Yöntemi.....	293
6.20. WEB 2.0 Araçları	293
KAYNAKLAR.....	294

9. BÖLÜM .....

OKULÖNCESİ EĞİTİMİN İLK OKUMA YAZMA SÜRECİNE ETKİSİ .....

Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN

Doç. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI

Yük. Lis. Öğrc. Emel SALGUT

Türkiye’de Okulöncesi Eğitim	299
Okulöncesi Öğretim Programında İlk Okuma Yazma Öğretiminin Yeri.....	301
Okulöncesi Eğitimin Dil Becerisine Etkisi	303
Okulöncesi Eğitimin Görsel Okuma ve Yorumlamaya Etkisi	306
Okulöncesi Eğitimin Zihinsel Gelişime Etkisi	308
Okulöncesi Eğitimin Fiziksel/Bedensel Gelişime Etkisi	309
Okulöncesi Eğitimin İlk Okuma Yazma Başarısına (Okuma ve Yazma	

Alanlarına) Etkisi	311
Okulöncesi Eğitimin Benlik Gelişimine (Özgüven) ve Sosyal Gelişime Etkisi	315
Okulöncesi Eğitimde Bilgisayar Destekli Öğretimin İlk Okuma Yazma Başarısına Etkisi	318
KAYNAKLAR	321

10. BÖLÜM 327

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ 327

Yrd. Doç. Dr. Emel GÜVEY AKTAY

GİRİŞ	327
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETİM	328
Yurt Dışında Birleştirilmiş Sınıflar	328
Türkiye’de Birleştirilmiş Sınıflar	329
Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Yararları ve Sınırlılıkları	331
Birleştirilmiş Sınıflarda Yapılan Son Değişiklikler	331
Birleştirilmiş Sınıfların Oluşturulması	337
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ	338
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenli ve Öğretmensiz Dersler	339
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimde Öğrencilerin Sürece Katılmaları	339
Seviye Kümeleri	340
İlgi Kümeleri	340
Kendi Kendine Çalışma	341
Yardımcı Öğrenciler	341
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLAR VE İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ	342
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA DERS PLANI HAZIRLAMA	345
Tek Öğretmenli Birleştirilmiş Sınıfta 1. Sınıflarla Öğretmenli Ders Planlama	348
Tek Öğretmenli Birleştirilmiş Sınıfta 1. Sınıflarla Ödevli Ders Planlama	350
KAYNAKÇA	352

11. BÖLÜM 355

İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI 355

Yrd. Doç. Dr. Sayım AKTAY

Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ

EĞİTİM-ÖĞRETİM VE TEKNOLOJİ	355
İLK OKUMA YAZMA VE TEKNOLOJİ	361

İlk Okuma Yazma Öğretiminde İnternet.....	361
İlk Okuma Yazma Öğretiminde Tablet Bilgisayarlar ve Akıllı Telefonlar	365
İlk Okuma Yazma Öğretiminde Akıllı Tahtalar	368
İlk Okuma Yazma Öğretiminde Sunum Yazılımları.....	373
İlk Okuma Yazma Öğretiminde Dijital Öykülemenin Kullanılması	376
KAYNAKÇA	380

12. BÖLÜM 383

İLK OKUMA YAZMA SÜRECİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 383

Yrd. Doç. Dr. Gülhiz Pilten

GİRİŞ	383
OKUMA SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	386
Hazırbulunuşluk ve Ses Bilimsel Farkındalığın Değerlendirilmesi.....	387
Sesletim, Çözümleme ve Akıcı Okumanın Değerlendirilmesi	395
© Dale-Chall Formülü.....	404
© Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü.....	405
© Ateşman Okunabilirlik Formülü	405
© Flesch-Kincaid Eğitim Düzeyi Formülü	406
© SMOG Okunabilirlik Formülü.....	406
Kelime Hazinesinin Değerlendirilmesi.....	407
Anlamanın ve Üst Düzey Okuma Becerilerinin Değerlendirilmesi.....	409
YAZMA SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	415
KAYNAKÇA	419

13. BÖLÜM 421

DİSLEKSİ (OKUMA GÜÇLÜĞÜ)..... 421

Arş. Gör. Uzm. İbrahim Halil YURDAKAL

DİSLEKSİ NEDİR?.....	421
DİSLEKSİNİN YAYGINLIĞI	423
DİSLEKSİNİN SEBEPLERİ.....	424
DİSLEKSİNİN BELİRTİLERİ.....	427
Sınıfta dislektik olduğunu düşündüğü öğrenci var ise öğretmen neler yapmalıdır?.....	432
DİSLEKTİK ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAPILMASI GEREKEN EĞİTİM-ÖĞRETİM DÜZENLEMELERİ	434
Fernald Tekniği.....	436
3P	438

Programlı Öğretim	439
Kelime Öğretim Stratejileri.....	440
Akıcı Okumayı Geliştirme.....	441
Tekrarlayıcı Okuma.....	441
Eşli Okuma	442
Yankılı Okuma	442
Koro Okuma	442
Yardımcı Stratejiler.....	443
1. Okuma Öncesi Stratejiler	443
a. Okuma Amacını Belirleme ve Okumaya Güdüleme	444
b. Tahmin Etme.....	444
c. Ön Bilgilerle Bağ Kurma	444
2. Okuma Sırasında Kullanılan Stratejiler	445
a. Not Alma	445
b. Okumadan Önce Yapılan Tahminleri Genişletmek, Doğrulama ve Yanlışlarını Bulmak.....	446
c. Grafik Düzenleyiciler	446
d. Altını Çizme.....	446
e. Soru Sorma	447
3. Okuma Sonrası Stratejiler	447
a. Özetleme	447
b. Okuma Öncesi Yapılan Tahminlerin Değerlendirilmesi.....	447
Basit Düzeyde Araç-Gereçler	453
Düşük Teknolojik Araçlar	453
Yüksek Teknolojik Araçlar	453
EKLER.....	455
KAYNAKÇA	461